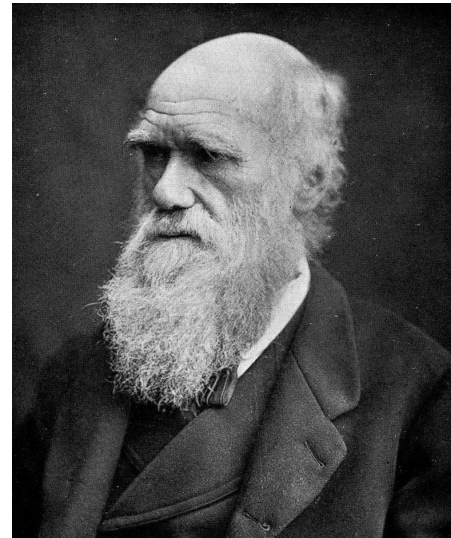

Charles Darwin

- britský přírodovědec žijící v 19. století
- autor evoluční teorie založené na principu teorie přirozeného a pohlavního výběru
- základy evoluční teorie se formovaly už před Darwinem: v oblasti biologie např. Jean-Baptiste Lamarck či Darwinův děd Erasmus Darwin
- Darwin spojil myšlenku Lamarckovy evoluce s přirozeným výběrem jakožto příčinou a hybnou silou evoluce

Charles Darwin: O původu člověka

1. Doklady o živočišném původu člověka:

- myšlenka, že člověk je modifikovaným potomkem nějaké dřívější formy, nebyl tedy stvořen ve své nynější, současné podobě
- autor na úvod naznačuje témata, kterými se bude v knize zabývat, aby dokázal tuto myšlenku (vnitrodruhová variabilita, dědičnost, dělení do druhů, selekce, stopy živočišného původu v tělesné stavbě člověka)

2. O vývoji člověka a ostatních živočichů: Přírodní výběr

- myšlenku vývoje člověka zakládá na teorii **přírodního** či přirozeného a **pohlavního** výběru
- vychází z předpokladu, že jelikož člověk má tendenci se rozmnožovat více, než pro kolik by stačily životní prostředky, musí docházet k určité selekci, založené na boji o existenci; v procesu této selekce jsou příznivé odchylky zachovány, zatímco škodlivé jsou potlačeny
- vedle principu přírodního a pohlavního výběru působí i další faktory, např. zděděné následky životních návyků, či přímý vliv podmínek
- člověk je nejvyvinutější formou druhu primátů; mezi jeho nejvýznamnější kvality, které mu napomohly přežít, patří: **rozumové schopnosti, schopnost společenskosti a tělesná stavba**
- rozumové schopnosti: díky rozumu člověk dokázal vynalézt a osvojit si artikulovanou řeč, dokázal vynalézt a naučit se používat zbraně a nástroje, které usnadňují přežití; všechny základní schopnosti člověka byly přímým důsledkem rozvinutí pozorovacích schopností, paměti, zvědavosti, představivosti a inteligence
- vývoj tělesné stavby:
 - nejzásadnější fyzickou vymožeností jsou **lidské ruce**; aby mohlo dojít k jejich zdokonalení, musely se nejprve osamostatnit dolní končetiny - jednak, aby měly přední končetiny naprostou volnost pohybu (do té

doby používány jako pomocný nástroj k chůzi a držení rovnováhy) a jednak aby nedocházelo k otupění hmatu; napřimování bylo výhodné pro manuální zručnost, proto skrze přirozený výběr zvítězilo.

- **mozek:** s rozvojem duševních schopností mělo dojít k jeho zvětšení
- **nahota lidské pokožky:** muži (nejprve ženy) pozbyli srsti pravděpodobně za účelem lepšího vzhledu (s tím souvisí teorie tzv. neotenie, viz en.wikipedia.org/wiki/Neoteny_in_humans)
- **ztráta ocasu:** autor se přiklání k teorii, že konečná část ocasu byla po dlouhé časové období vystavována tření (při sezení), zatímco kořenová a navenek nevystupující část se zmenšila a pozměnila kvůli vzpřímenému či polovzpřímenému postoji
- schopnost společenského jednání: u některých ryze společenských živočichů může přírodní výběr působit tak, že zachovává změny užitečné pro celé společenství - u člověka to jsou rozumové schopnosti; úbytek některých vlastností, které některým primátům v přírodním prostředí, zejm. v boji, poskytují výhodu, člověk nahradil rozumovými schopnostmi a společenskostí

3. Porovnání duševních schopností člověka a ostatních živočichů: Smysl pro krásu, Víra v boha, náboženství

- smysl pro krásu je v určité formě daný i zvířatům, ale u nich se omezují pouze na půvaby opačného pohlaví, kdežto u “civilizovaných lidí” jsou spjaty se složitými idejemi a sledy myšlenek
“Pokud bychom soudili z odpudivých ozdob a stejně odpudivé hudby, kterou obdivuje většina divochů, mohli bychom tvrdit, že jejich estetické citění není zcela tak dobře vyvinuto jako u některých zvířat, například ptáků. Žádné zvíře by samozřejmě nedokázalo obdivovat něco takového, jako je noční obloha, překrásná krajina nebo ušlechtilá hudba, avšak ten vytríbený vkus, závisající na složitých představách, získává člověk kulturou. Divochům a nevzdělaným lidem je cizí.” str. 112
- autor definici náboženství jakožto “víry v boha” rozšiřuje na “víru v neviditelné či nadpřirozené síly”; v takovéto formě se podle něj náboženství vyskytuje u všech méně civilizovaných lidí
- zároveň je ale schopnosti *vytvářet* náboženství schopen až člověk, u kterého se vyvinuly schopnosti jako údiv, zvědavost, či schopnost úsudku
- náboženství podle autora vzniká ve chvíli, kdy se lidská myšlenková kapacita rozvíjí natolik, že je schopen klást si otázky po podstatě fenoménu života; odpověď na ně měl najít v nejjednodušší hypotéze, a to že všechno dění v přírodě mají duchové; zároveň mohl být inspirován sny, protože *“divoši nedovedou jasně odlišovat subjektivní a objektivní dojmy”* (str. 113) a tak při vytváření náboženství jako své odpovědi na podstatu života mohl být inspirován právě snovou říší
- víra v nadpřirozené síly skrze antropomorfismus přešla ve víru ve více bohů, z polyteismu se vyvinula v monoteismus
- *“Pobožnost je velice složitá emoce, skládající se z lásky, naprosté oddanosti vyšší a tajemné bytosti, ze silného pocitu závislosti, strachu, úcty, vděčnosti, naděje v lepší bytosti a možná ještě z dalších prvků.”* str. 114